

KASVATUS- JA OPETUSLAUTAKUNTA

Merkittävimmät talouden poikkeamat

Palvelualueen henkilöstömenojen määrärahat eivät ennusteen mukaan riitä vuonna 2026. Lähtötilanteessa alijäämä on 1 082 000 € talousarviovuoden 2025 kohdentamattomien sopeutustoimien vuoksi. Muutostalousarviossa esitetään 610 000 € lisämäärärahaa talousarviovuodelle 2026. Tilannetta on palvelualueen sisäisin toimin hallittu mm. tehtävä- ja yksikötason henkilöstösuunnittelua ja sijaiskäytäntöjä kriittisesti tarkastellen, rajaamalla rekrytointeja sekä tehostamalla yksikötason henkilöstömenojen kuukausiseuranta.

Luontaisetuaterioiden kustannusten kirjaaminen muutetaan siten, että kulut kohdistuvat jatkossa sisäisten erien sijasta ulkoisiin palveluostoihin. Euromääräinen vaikutus tarkentuu kirjauskäytännön vakiintuessa arvion ollessa n. 240 000 € (ulkoiset menot ja tulot). Varhaiskasvatuksen palvelusetelimenoihin varatut määrärahat ovat ennusteen mukaan ylittymässä noin 500 000 €. Lisäksi 1.8.2026 voimaan tuleva alle 3-vuotiaiden kertoimen korotus (1,58) sekä indeksitarkistus lisäävät kustannuksia arviolta noin 50 000 € vuonna 2026, ja vaikutus toteutuu täysimääräisenä vuonna 2027. Saikan päiväkodin avautumisen kokonaisvaikutukset tarkentuvat syksyn 2026 aikana.

Lisäksi ruokapalveluissa erityisesti elintarvikekustannuksia ja koulukuljetuspalveluita haastaa yleinen kustannustason nousu.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan havainnot

Lukuvuoden 2026–2027 keskeisenä teemana on *arjen turvallisuus ja hyvinvointi*, mikä tarkoittaa turvallisuusjohtamisen systemaattista vahvistamista kaikissa kouluissa ja päiväkodeissa. Tavoitteena on varmistaa turvallisuuden toteutuminen tasalaatuisesti sekä strategisella että operatiivisella tasolla siten, että toimintamallit, vastuut ja käytännöt eri turvallisuuden osa-alueilla ovat yhtenäiset ja arjessa toimivat. Kasvatuksen ja opetuksen palvelualue tekee kumppanuuksyhteistyötä Laurea Ammattikorkeakoulun kanssa yksikötason johdonmukaisten toimintamallien ja osaamisen vahvistamisen osalta. Kehittämistoimina käynnistetään kriisijohtamisen rakenteiden selkeyttäminen, keskeisten toimintakorttien käyttöönotto sekä henkilöstön valmiuksia vahvistava harjoittelu ja koulutus. Lisäksi otetaan käyttöön sähköinen pelastussuunnitelma, joka yhtenäistää ja ohjaa toimintaa hätä- ja vaaratilanteissa koko palvelualueella.

Toiminnan ja talouden seurannan nykytila ja kehittämistarve on selvitetty, ja niiden perusteella on käynnistetty yhtenäisen tiedolla johtamisen mallin valmistelu, jonka tavoitteena on koota toteuma-, poikkeama- ja toimenpidetiedot säännölliseksi ja vertailukelpoiseksi tilannekuvaksi. Käytännön tarve konkretisoituu esimerkiksi yksikötason sijaiskuluissa: ilman ajantasaista seurantaa ja yhteisiä toimenpidekäytäntöjä kustannuspoikkeamat voivat realisoitua ennen kuin korjaavat toimet ehditään käynnistää.

LEMPÄÄLÄN KUNTA

HALLINTO JA ALUEELLISET PALVELUT, KASVATUS JA OPETUS

Hallinto ja alueelliset palvelut, kasvatus ja opetus vastaa palvelualueen yhteisten asioiden hoidosta ja koordinoinnista, lautakuntatyöskentelyn sujuvuudesta sekä yhteistoiminnasta muiden palvelualueiden ja prosessien kanssa. Uuden kunnan myötä korostuu sujuva yhdyspintatyö Pirkanmaan hyvinvointialueen kanssa. Lisäksi tehtävänä on tukea Lempäälän kuntastrategian jalkauttamista edesauttamalla tehtäväalueiden tavoitteiden toteutumista sekä hallinnon ja talouden sujuvaa hoitamista reagoimalla proaktiivisesti toimintaympäristön muutoksiin.

Lempäälän lukio tarjoaa lukiokoulutusta Virta-kampuksella, jossa toimii myös Tampereen seudun ammatillisen koulutuksen (Tredu) toimipiste. Lisäksi Lempäälän kunta on jäsenkunta Valkeakosken seudun ammattiopistossa.

Lempäälän kunta järjestää perusopetuslain (21.8.1998/628) mukaista koululaisten aamu- ja ilta-päivätoimintaa. Toimintaan osallistuminen on vapaaehtoista ja maksullista.

Pirkan opisto on eräs maamme suurimmista kansalaisopistoista. Nokian, Pirkkalan, Lempäälän ja Vesilahden kuntien muodostama oppilaitos järjestää yleissivistävää ja harrastuksia tukevaa koulutusta sekä taiteen perusopetuksen opetuspalveluja neljään opiston jäsenkuntaan.

Strateginen tavoite	Talousarviotavoite	Mittari	Toteuma 30.4.	Tilannepäivitys
Henkilöstö	Kasvatuksen ja opetuksen palvelualueella ollaan kehittämässä ja pilotoimassa henkilöstölähtöistä poissaoloihin puuttumisen mallia, jossa korostuu seuraavat tavoitteet: itsensä johtaminen osana työtä ja työn johtamista, oman työkyvyn ennalta tunnistaminen, työkykyisyyden ylläpitäminen, korvaavan työnmallit, työn ja elämän hyvä hallinta, asenne työhön ja työn tekemiseen, yhteistyön ja yhteisöllisyyden parantaminen sekä esihenkilöiden jaksamisen vahvistaminen työkykyasioissa.	Kokonaispoissaolojen vähentäminen suhteessa lähtötasoon pilottiyksiköissä. Tavoite -10 %	Kehittämisen prosessi on käynnistynyt kasvatuksen ja opetuksen esihenkilöille toteuttavalla alkukartoituksella. Kartoituksessa esiin nousevia huomioita ja teemoja hyödynnetään palvelualueen esihenkilötyön ja johtamiskäytäntöjen kehittämisessä vuoden 2026 aikana. Yhteistyö Kevan kanssa kehittämishanke pohjaisesti ei ole mahdollistumassa, joten haetaan vaihtoehtoisia toteutustapoja pääasiassa kunnan omana työnä ja alan korkeakouluharjoittelijoita hyödynnetään.	Toteutuu osittain

Strateginen tavoite	Talousarviotavoite	Mittari	Toteuma 30.4.	Tilannepäivitys
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Monituottajamallia pilotoidaan Saikan koululla 1–2 luokkalaisten aamu- ja tai iltapäivätoiminnassa lukuvuonna 2026–2027.	Pilotista saatu palaute a) perheet ja b) palveluntuottajat, tavoite 4/5.	Saikan koulun iltapäivätoiminnan kerhopilotin tarjouspyyntö on toteutettu aikataulussa. Hankintaryhmä käy tarjoukset läpi toukokuussa. Pilotin tilannekuva esitellään lautakunnalle kesäkuussa 2026. Toiminnan mahdollinen käynnistäminen tapahtuu 8/2026 Saikantalon auetessa.	Toteutuu osittain
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Hallinto- ja tukipalveluiden mitoitusta tarkastellaan strategisesti osana kasvatus- ja opetuspalveluiden kokonaisuutta. Tavoitteena on varmistaa, että hallinnon sekä tukipalveluiden rakenteet ja resurssit tukevat palvelualueen ydintehtäviä, edistävät palvelujen vaikuttavuutta ja vahvistavat henkilöstön työhyvinvointia. Linjauksella pyritään oikeaan ja vertailukelpoiseen mitoitukseen, jossa tehtävät, vastuut ja tukitoiminnot ovat selkeitä, tarkoituksenmukaisia ja kestävällä pohjalla myös pitkän aikavälin tarpeisiin.	Mitoitukset on selvitetty ja vertailu vastaaviin kuntiin on tehty.	Mitoitukset on selvitetty ja raportti on valmistunut 3/2026. Saadut tulokset otetaan huomioon vuoden 2027 talousarvion valmistelun yhteydessä. Selvityksen keskeisenä tuloksena oli, että Lempäälän kunnan kasvatuksen ja opetuksen palvelualueen hallinto- ja tukipalveluiden vahvuus on rakenteellisesti selkeä ja yhtenäinen malli sekä sitoutunut ja osaava henkilöstö. Hallintoresurssien mitoitus on niukka suhteessa verrokkikuntiin. Rakenteet toimii nykytilanteessa, mutta tulevaisuuden kunnan kasvu, monimutkaistuva toimintaympäristö sekä alati muuttuva lainsäädäntö lisäävät hallinto- ja tukipalveluiden kuormitusta.	Toteutuu

OPETUSPALVELUT

Esi- ja perusopetus muodostavat lapsen kasvun ja oppimisen kannalta johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden ja perustan elinikäiselle oppimiselle. Esiopetuksen keskeisenä tehtävänä on edistää lapsen oppimis-, kasvu- ja kehitysedellytyksiä yhteistyössä kotien ja huoltajien kanssa. Esiopetuksen avulla vahvistetaan lapsen sosiaalisia taitoja ja tervettä itsetuntoa leikin ja myönteisten oppimiskokemusten avulla.

Perusopetuksessa tietojen ja taitojen oppiminen lisääntyy, mutta edelleen on tärkeää vahvistaa esiopetuksessa aloitettua arkielämän valmiuksien oppimista. Toiminnassa tähdätään myös siihen, että oppilaat saavat edellytystensä mukaiset valmiudet jatko-opinnoissa pärjäämiselle.

Esi- ja perusopetuksen tehtävänä on edistää lasten ja nuorten oppimista, kasvamista ja kehittymistä itseään, kanssaihmissiään ja ympäristöään arvostaviksi yhteiskunnan jäseniksi. Perusopetusta annetaan yleisopetuksena ja joustavana perusopetuksena. Oppimisen ja koulunkäynnin tukena annetaan ryhmäkohtaisia ja oppilaskohtaisia tukitoimia.

Lempäälän kunnan esi- ja perusopetuksen kouluverkossa on 14 koulua. Alakouluista (esi–6. lk.) kuusi on kyläkouluja ja viisi isoja alakouluja, Yläkouluja (7.–9. lk.) on kolme. Oppilasmäärä esi- ja perusopetuksessa lukuvuonna 2025 (8/2025) on 3628 oppilasta.

Strategi- nen ta- voite	Talousarviotavoite	Mittari	Toteuma 30.4.	Tilan- nepäi- vitys
Kasvu ja elinvoima	Seudullisen digitaalisen osaamisen suunnitelman toimeenpano oppilaiden digilaitteiden hankinnan myötä kuntakohtaisen tvt-ohjausryhmän suunnitelman pohjalta.	Digilaitteet / perusopetuksen oppilas seutukunnan keskiarvossa 2026–2030.	Digilaitteiden hankinta etenee Lempäälässä suunnitelmallisesti ja tukee seudullisten tavoitteiden toteutumista. Syksystä alkaen 7. vuosiluokan oppilaille osoitetaan henkilökohtaiset laitteet, ja hankintaa jatketaan vuosittain, mikä varmistaa mallin jatkuvuuden ja kustannusten hallinnan. Alakouluissa hyödynnetään yhteiskäyttömallia, jossa laitemitoitus (0,6 laitetta/oppilas/koulu) tukee pedagogisesti tarkoituksenmukaista käyttöä. Kokonaisuutena eteneminen on aikataulussa ja linjassa seudullisen kehittämisen kanssa.	Toteutuu osittain

Strategi- nen ta- voite	Talousarviotavoite	Mittari	Toteuma 30.4.	Tilan- nepäi- vitys
Hyvin- voinnin ja tervey- den edis- täminen (Hyte)	Kiusaamisselvittelyi- den seuranta sekä koulu- ja kuntakoh- tainen raportointi uuden käyttöönotet- tavan Wilma-lomak- keen myötä poissa- olojen seurannan rin- nalla.	Kiusaamis- selvittelyjen määrä ja trendi doku- mentoinnin myötä kevät 2026 ja syksy 2026.	<p>Kiusaamisselvittelyiden dokumentoin- tiin tarkoitettu Wilma-lomake on seu- dullisessa valmistelussa Kohti turval- lista koulua -hankkeessa. Lomake tu- lee kuntien käyttöön elokuussa 2026. Lempäälässä Wilma-lomake on jo tek- nisesti luotu, mutta sisältöä tarkenne- taan seudullisen lomakkeen myötä.</p> <p>Seuranta tehdään lomakkeen käyt- töönoton jälkeen.</p>	<p>Toteu- tuu osit- tain</p>

VARHAISKASVATUSPALVELUT

Lempäälän kuntastrategia toteutuu varhaiskasvatuspalvelujen palvelulupauksen kautta “Autamme jokaista lasta kiipeämään omalle vuorelleen, niin korkealle kuin mahdollista, yhteistyössä häntä ympäröivien turvallisten aikuisten kanssa” konkretisoi varhaiskasvatuksen visiota.

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaan kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka.

Varhaiskasvatuspalvelut järjestävät monipuolisia palveluita varhaiskasvatusikäisille lapsille. Varhaiskasvatuslain mukaisesti varhaiskasvatusta tulee olla saatavilla kunnan järjestämänä tai valvottuna siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin, lähipalvelun periaatteella, kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää.

Kunta panostaa varhaiskasvatuspalveluiden monimuotoisuuteen. Tavoitteena on turvata perheille erilaisia vaihtoehtoja varhaiskasvatuksen järjestämiseen (päiväkoti, perhepäivähoito, yksityiset palveluntuottajat, joustavat hoitomuodot). Monimuotoisuus lisää palveluiden saavutettavuutta ja tukee perheiden mahdollisuuksia valita omaan elämäntilanteeseen sopiva ratkaisu.

Lempäälässä on 13 kunnallista päiväkotia ja 4 yksityisen palveluntuottajan palvelusetelipäiväkoteja. Kunnallisia, kotona toimivia perhepäivähoitajia on kuusi (6) ja yksityisiä kotona toimivia perhepäivähoitajia on kahdeksan (8). Yksityisiä ryhmäperhepäivähoitokoteja Lempäälässä on kaksi (2). Saikantalon valmistuessa tullaan päiväkotia Myllykolun toiminta lopettamaan. Kunnallisten päiväkotien määrä tulee pysymään samana.

Strateginen tavoite	Talousarviotavoite	Mittari	Toteuma 30.4.	Tilannepäivitys
Henkilöstö	Kasvatuksen ja opetuksen palvelualueella ollaan kehittämässä ja pilotoimassa henkilöstölähtöistä poissaoloihin puuttumismallia, jossa korostuu seuraavat tavoitteet: itsensä johtaminen osana työtä ja työn johtamista, oman työkyvyn ennalta tunnistaminen, työkykyisyyden ylläpitäminen, korvaavan työmallit, työn ja elämän hyvä hallinta, asenne työhön ja työn tekemiseen, yhteistyön ja yhteisöllisyyden parantaminen sekä esihenkilöiden jaksamisen vahvistamisen työkykyasioissa.	Kokonaispoissaolojen vähentäminen suhteessa lähtötasoon pilottiyksiköissä. Tavoite -10 %	Kehittämisen prosessi on käynnistynyt kasvatuksen ja opetuksen esihenkilöille toteuttavalla alkukartoituksella. Kartoituksessa esiin noussevia huomioita ja teemoja hyödynnetään palvelualueen esihenkilötyön ja johtamiskäytäntöjen kehittämisessä vuoden 2026 aikana.	Toteutuu osittain

Strateginen tavoite	Talousarviotavoite	Mittari	Toteuma 30.4.	Tilannepäivitys
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Laadukas kokopäiväpedagoginen arki, jossa tavoitteet asetetaan aikuisten toiminnalle lasten tarpeisiin pohjautuen.	Asiakastyytyväisyyskyselyn tavoitteeskiarvo kaikilla osaluilla 4, arviointias- teikolla 1–5.	Huoltajille suunnatun kyselyn vastausten keskiarvot olivat välillä 4,2–4,9. Yleisarvosana varhaiskasvatuspalveluista kokonaisuutena oli 4,5.	Toteutuu

RUOKAPALVELUT

Ruokapalvelut toimii tulosvastuullisena tehtäväalueena tuottaen ruokapalvelut kunnan päiväkeihin ja kouluihin. Ruokapalvelut vastaa ruokapalvelun toiminnan suunnittelusta, aterioiden valmistuksesta, kuljetuksesta sekä tarjoilusta asiakaskohteissa. Ruokapalvelut tuottaa aterioita 27 asiakaskohteeseen noin 5 000 asiakkaalle. Toiminta on ammattitaitoista, taloudellista ja asiakaslähtöistä. Ruokapalvelut kehittää aktiivisesti toimintaa kuntastrategiasta nousevien tarpeiden mukaisesti ja panostaa erityisesti asiakkaiden hyvinvointiin ja terveyden edistämiseen. Ruokakasvatusta on kiinteänä osana arkea, jolla edistetään kuntalaisten hyvinvointia yhdessä muiden kunnan toimijoiden kanssa.

Strateginen tavoite	Talousarviotavoite	Mittari	Toteuma 30.4.	Tilannepäivitys
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (Hyte)	<p><u>Kouluruokailun kehittäminen:</u></p> <p>Osana kouluruokailun kehittämistä teemme vahvaa tuotekehitystyötä kasvisruokien ja muun reseptiikan kanssa, jossa kiinnitetään huomiota ruokien laadullisiin tekijöihin sekä maistuvuuteen. Tarkoituksena on lisätä oppilaiden vaikutusmahdollisuuksia ja osallisuutta palveluiden tarjontaan sekä lisätä ruokakasvatusta asiakasrajapinnassa.</p> <p>Tämän lisäksi henkilöstön osaamista vahvistetaan tuotekehitystyön parissa. Kehittäminen tukee uudistuneita ravitsemussuosituksia, millä on tulevaisuudessa merkitystä kouluruokasuositukseen.</p>	<p>Hyvinvointimatriisi, jolla mitataan prosentuaalisesti ruokailuun liittyviä kokemuksia: oppilaiden ruokailuun osallistumisaktiivisuutta, syövätkö he kaikkia aterianosia, kuinka usein he syövät päivän aikana, ruokailuun käytettävä aika, ruokailutilanteen rauhallisuus ja saa osallistua kouluruokailun kehittämiseen.</p> <p>Lautaslaskenta: ruokailuun osallistumisaktiivisuus</p>	<p>Ruokapalvelut tekivät lapsille ja nuorille kohdistetun kyselyn, jossa he pääsivät vaikuttamaan ruokalistaan, joka otettiin käyttöön helmikuussa 2026. Lapset ja nuoret pääsivät äänestämään ei mieluisia ruokia pois ruokalistalta. Muutoksen yhteydessä ruokalistan kierto muutettiin kuuden viikon kiertäväksi, jolloin suositummat ruoat toistuvat useammin. Samassa yhteydessä tehtiin tuotekehitystä, jossa syntyi uusia lounasvaihtoehtoja sekä salaattipöytää monipuolistettiin ja mausteet otettiin käyttöön kouluilla.</p> <p>Hyvinvointimatriisilla mitattavia asioita tullaan edistämään syksyllä 2026</p> <p>Yläkoulujen ruokailuaktiivisuuslaskenta toteutettiin</p>	<p>Toteutuu osittain</p>

Strateginen tavoite	Talousarviotavoite	Mittari	Toteuma 30.4.	Tilannepäivitys
		yläkouluissa (2025: 85,4 %), tavoite 90 %	keväällä, keskiarvo oli 82,8 %	
Ympäristö ja kestävä kehitys	<p><u>Hävikin minimointi:</u></p> <p>Hävikin seuranta on lisätty entistä tarkemmaksi tuotannonohjausjärjestelmän avulla. Järjestelmästä nähdään jatkossa tarkemmin hävikki ja menekki ruokakohtaisesti. Näin pystymme paremmin pureutumaan hävikin syntyyn ruokalistasolla ja tekemään tarvittavia muutoksia prosessiin. Tämä antaa myös hyvää pohjatietoa tuotekehitykseen ja kouluruokailun kehittämiseen.</p>	Hävikin minimointi -20 %	Hävikin ja menekin seuranta on aloitettu ja vertailutietoa on saatu, jolla pystytään pidemmällä aikavälillä kiinnittämään huomiota hävikin syntyyn. Ruokapalvelut ovat kohdistaneet hävikin seurantaan erityisesti isoihin asiakaskohteisiin ja ne ovat osana tiedolla johtamista. Tämän lisäksi ruokapalvelut tuottavat tietoa asiakkaille lounasruokailun yhteydessä lautashävikistä.	Toteutuu osittain